

УДК 930.253-028.26:929Бажан

Л. Г. КАСЯН*

**ПОСТАТЬ МИКОЛИ БАЖАНА В ПРОЕКЦІЇ
АУДІОВІЗУАЛЬНИХ ДОКУМЕНТІВ**

На прикладі документально-го масиву ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного розглянуто змістове наповнення та інформаційний потенціал аудіовізуальних документів як одного із джерел дослідження культурно-громадської, державницької та літературної діяльності українського письменника М. П. Бажана.

Ключові слова: М. П. Бажан; соціокультурний контекст; українська література; аудіовізуальні документи; кіносюжет; фотодокумент; аудіозапис.

Через осмислення життя та діяльності визначних постатей тієї чи іншої історичної епохи відбувається осягнення цієї доби. Часова дистанція розширює спектр бачення, дозволяє відійти від прямолінійної однозначності чорне – біле. Складність і суперечливість ХХ століття, його трагічні колізії в історії української культури вповні відбилися на життєвій та творчій долі українського поета-філософа, блискучого перекладача, науковця, кіносценариста і кінокритика, енциклопедиста, державного та громадського діяча Миколи Платоновича Бажана.

Студієць Леся Курбаса, учасник очолюваної Михайлом Семенком Асоціації панфутуристів (Аспанфут) та Комункульту, член ВАПЛІТЕ, соратник Миколи Хвильового з його мрією про нову літературу, товариш Юрія Яновського і Олександра Довженка, активний творець

Український поет М. П. Бажан.
1920-і рр.
ЦДКФФА України
ім. Г. С. Пшеничного, од. обл. 2-158208.

* *Касян Людмила Григорівна* – провідний науковий співробітник сектору публікації документів Центрального державного кінофотофоноархіву України ім. Г. С. Пшеничного.

українського кіно (працював редактором і сценаристом на Одеській та Київській кіностудіях, редагував журнал “Кіно”, читав лекції в Київському кіноінженерному інституті, був ініціатором та учасником теоретичних дискусій з актуальних проблем національного кінематографу, одним із перших звернувся до аналізу творчості О. П. Довженка. Відомими є його публікації, присвячені фільмам “Звенигора” (Бажан М. *Легенди та історія / журнал “Кіно”, 1927 р. – № 21/22 (33/34) листоп. – С. 2–3*), “Арсенал” (Бажан М. *“Арсенал” / журнал “Кіно”, 1928. – № 12 (48), груд. – С. 10–11*), “Земля” (Бажан М. *“Земля” / журнал “Кіно”, 1930. – № 5 (77), берез. – С. 8–9*), 1929 року з’явилася книга “О. Довженко. Нарис про митця” (Київ, ВУФКУ, 1930. – 32 с.).

У свої тридцять років Микола Бажан відбувся як самобутній і один із найяскравіших українських поетів. У 1928 році вже були написані знакові “Гетто в Гумані”, “Будівлі”, в 1929 – “Гофманова ніч”, 1930 – “Сліпці”. Грузинський письменник Костянтин Гамсахурдіа 1931 року в нарисі “Феміда України” так пише про Миколу Бажана, з яким познайомився в Києві 1930 р.: “Микола Бажан, один із найбільших поетів сучасної України, юнак, подібний до очеретини, неокласик і великий віртуоз форми. Зовні він нагадує паризьку скульптуру Альфреда де Мюссе, яку я бачив у Парижі”¹.

З початком масових арештів і переслідувань української інтелігенції, як і багато інших письменників, Микола Бажан зосередився на перекладацькій роботі. Особливу увагу він приділяє східним літературам. Майже шість років присвятив поет праці над перекладом “Витязя в тигровій шкурі” Ш. Руставелі, переклав ліро-епічні поеми “Фархад і Ширін” А. Навої, “Давидіану” Д. Гурамішвілі та багато інших. На все життя переклад стане важливою складовою його творчості. У перекладах Миколи Бажана українською мовою з’явилися твори Р. М. Рільке, А. Міцкевича, Ю. Словацького, Й. В. Гете, Данте, Й. Х. Ф. Гельдерліна, Г. Гейне, Ц. К. Норвіда, Я. Івашкевича, Р. Тагора, О. Пушкіна, В. Маяковського, Я. Купали, М. Танка та ін.

У вересні 1937-го Бажана звинувачують у буржуазному націоналізмі та участі в “контрреволюційній літторганізації ВАПЛІТЕ”, арешт ставав неминучим.

1937 року гучно відзначалося 750-річчя від дня народження Шота Руставелі. М. Бажан завершив перший варіант українського перекладу “Витязя в тигровій шкурі” і працював над його удосконаленням. За визначенням фахівців, саме його переклад є одним із кращих перекладів твору Шота Руставелі на слов’янські мови. Схвальні відгуки і рецензії дійшли до Кремля, і, замість ордера на арешт, Микола Платонович несподівано отримав орден Леніна.

Радянська політично-соціальна система, прагнучи самоствердження, не могла ігнорувати попередні культурні надбання та літературно-

мистецькі явища, які не вкладалися в класово-ідеологічні рамки. Вона або знищувала їх чи свідомо замовчувала, або намагалася привласнити чи “перекувати” під свій стандарт. “Одержавлення” під шаленим тиском репресивно-тоталітарної машини, на жаль, майже традиційний сюжет у життєписі багатьох талановитих українських митців ХХ століття. Не оминула ця доля і М. П. Бажана. В березні 1939 року безпартійний Микола Бажан виступає із вітанням від українського народу в Москві на XVIII з’їзді ВКП(б). Його “обирають” депутатом Київської облради, а 1940 р. “приймають” до партійних лав. У 1940–1941 рр. М. П. Бажан працює редактором журналу “Радянська Україна”, під час Другої світової війни перебуває в діючій армії, редагує фронтову газету “За Радянську Україну!”, пише поезії й публіцистичні статті, виступає по радіо. В цей період були написані поезія “Клятва” (1941 р.), яка у поєднанні з музикою Г. Г. Верьовки була не менш відомою, ніж “Священна війна” В. І. Лебедева-Кумача і О. В. Александрова; історична поема-фреска “Данило Галицький” (1942 р.), збірка “Сталінградський зошит” (1943 р.), лірико-публіцистичний цикл “Київські етюди” (1945 р.).

З 1943 по 1948 рік М. П. Бажан – заступник Голови Ради Міністрів УРСР, з 1953 по 1959 рік – голова Співки письменників України, з 1958 року до листопада 1983-го очолює редколегію Української Радянської Енциклопедії. На з’їздах Компартії України М. П. Бажан неодноразово обирався членом ЦК, був депутатом кількох скликань Верховної Ради СРСР та Верховної Ради УРСР, очолював ювілейний Шевченківський комітет, обіймав посаду віце-президента Європейської співдружності письменників. Він лауреат численних державних премій та кавалер багатьох орденів, але, як влучно зазначив літературознавець Юрій Лавріненко: “<...> комуністичний режим щедро вішав Бажанові ордени, звання, нагороди, але при цьому тримав пістолет біля його скроні, для цього і потрібен був режимові такий поет, щоб герб комуністичний прикрасити такими іменами”².

Та незважаючи на всю трагічну ситуацію постійного зовнішнього пресингу, внутрішнього вибору і внутрішнього компромісу, яку сучасні покоління навряд чи можуть до кінця усвідомити і збагнути, Микола Бажан завжди залишався будівничим української національної культури і не лише власною художньою творчістю, а й невтомною видавничою діяльністю, підтримкою молодих митців, збагаченням української бібліотеки кращими надбаннями світової класики, постійною діяльністю для зміцнення міжнародного статусу української літератури та культури.

З ініціативи й за копівкою праці Миколи Платоновича Бажана була створена Головна редакція Української Радянської Енциклопедії (тепер державне спеціалізоване видавництво “Українська енциклопедія” імені М. П. Бажана). За двадцять п’ять років, поки М. Бажан був її очільни-

ком, побачило світ понад сто тридцять томів енциклопедичних і науково-довідкових видань, крім УРЕ українською і російською мовою (сімнадцятитомної 1959–1965 рр. і дванадцятитомної 1977–1985 рр.), вийшли шеститомна Історія українського мистецтва, двотомна Історія АН УРСР, перша в СРСР Енциклопедія кібернетики, двотомний Шевченківський словник, Словник художників України та ін. Як головний редактор УРЕ, Микола Бажан постійно домагався від партійного керівництва дозволу на друк статей про проскрибованих українських діячів культури. Саме Бажан у своєму виступі на вечорі пам'яті Миколи Куліша вперше відкрито згадав про підвали Жовтневого палацу в Києві, де в 30-х розстрілювали українських письменників. М. П. Бажан підтримав молодих шістдесятників, схвально відгукнувся про перші “формалістичні” і “небезпечно новаторські” твори І. Драча, Л. Костенко, М. Вінграновського.

Для світу Микола Бажан був і залишається передусім видатним поетом. У 1970 році Гарвардський університет запропонував кандидатуру Миколу Бажана на здобуття Нобелівської премії в галузі літератури, але Микола Платонович був змушений від висунення відмовитися. Історію з Нобелівською премією Бориса Пастернака радянські письменники запам'ятали добре і надовго.

Закономірно, що в центрі наукових досліджень перебуває, перш за все, поетичний доробок М. П. Бажана. На думку Я. Голобородька, за творами поета “можна простежувати й досліджувати культурно-духовні й інтелектуально-образні зміни, що відбувалися в українському суспільстві та національній художній свідомості”³. Із сімдесятих років минулого століття маємо ряд ґрунтовних праць, присвячених життю та творчості М. П. Бажана: Адельгейм Є. Микола Бажан.: М., 1970; Суровцев Ю. Поэзия Миколы Бажана. Критический очерк.: М., 1970; Костенко Н. Поетика Миколи Бажана.: К., 1971; Голубева З. Микола Бажан. Нарис творчості.: К., 1984.

XXI століття породжує новий виток у вивченні надзвичайно складного й багатогранного художнього явища, яким є творчість Миколи Бажана. У 2000 р. за матеріалами Всеукраїнської наукової конференції виходить збірник “Творчість Миколи Бажана в контексті сучасного літературно-мистецького процесу”, 2004 р. – монографія Наталі Костенко “Микола Бажан. Життя. Творчість. Особливості віршостилістики”, 2013 р. – праця Миколи Кодака “Семіосфера Миколи Бажана: Роздуми над творчістю Майстра”. Стаття Миколи Жулинського “Тріумфи і катастрофи великого поета”, Андрія Бондаря “Поема М. Бажана “Сліпці” як текст-виклик: спроба теоретичного моделювання”, Ярослава Голобородька “Поет як символ зміни епох. Життєві й творчі устремління Миколи Бажана” та ін. Розширюється й діапазон досліджень, так у 2012 р. опубліковано монографію Наталі Черниш “Академік Микола

Бажан. Редактор. Видавець. Енциклопедист” (Київ, Всеукраїнське спеціалізоване видавництво “Українська енциклопедія” імені М. П. Бажана), у якій вперше на основі значного масиву архівних документів проаналізовано редакторську та видавничу діяльність академіка Бажана, його співпрацю з редакціями газет і журналів, участь в упорядкуванні та редагуванні книжкових видань, серій і зібрань творів класиків національної та світової літератури, наукових праць; показано внесок Миколи Бажана в національне енциклопедичне книговидання, формування концепцій українських універсальних та галузевих енциклопедій, довідників і словників, детально проаналізовано складові редакторської майстерності Бажана-видавця. Ще попереду комплексне дослідження культурно-громадської та державницької діяльності митця, яка далеко неоднозначна й неоднорівнянна і потребує ретельного вивчення й аналізу численних архівних документів.

Мета нашої розвідки – проаналізувати змістове наповнення та інформаційний потенціал аудіовізуальних документів у висвітленні творчої та громадсько-політичної діяльності М. П. Бажана.

Масив аудіовізуальних документів Центрального державного кінофотофоноархіву України ім. Г. С. Пшеничного, які тією чи іншою мірою висвітлюють постать М. П. Бажана, налічує понад сто п’ятдесят одиниць обліку. Хронологічно він окреслюється 20–80-ми роками ХХ століття.

До фонду архіву входять фотодокументи (понад 50 од. обл.), кінодокументи (близько 80 од. обл.), аудіодокументи (23 од. обл.).

Найбільш ранніми документами в архівному зібранні є фотознімки. Вони зафіксували поета за творчою працею, на різних ювілейних урочистостях, зустрічах з українською та зарубіжною творчою інтелігенцією, конференціях, засіданнях, зборах, книжкових виставках, з’їздах письменників України та СРСР, урядових засіданнях та заходах, під час роботи Верховної Ради України.

Наявні дві категорії фотодокументів: групові й портретні фотознімки. Серед обох цих жанрових груп представлені як репортажні, так і постановочні фотографії. Під останніми розуміємо не лише офіційні “фотоінсценівки”, сконструйовані фотографом, з обов’язковими візуальними кліше (визначений ракурс у зйомці портрету чи певна конфігурація осіб на груповому фото), які зливаються в один стандартизований образ, але й знімки, на яких образ створюється не лише фотографом, а й при активній участі фотографованої особи, яка знає, що її знімають, і свідомо створює свій фотообраз. Р. Барт так пояснює подібну ситуацію: “<...> як тільки я відчуваю, що потрапляю в об’єктив, я миттєво фабрикую собі інше тіло, попередньо перетворюючи себе в образ”⁴.

Численні постановочні фото М. П. Бажана різних років не лише відтворюють його зовнішній вигляд, а й дозволяють побачити окремі

М. П. Бажан. м. Київ, 1939 р.
ЦДКФФА України
ім. Г. С. Пшеничного, од. обл. П-4499.

нюанси, своєрідність створення фотографічного образу, у якій через зовнішнє, публічне, проступає індивідуальне, особисте, поетове самопроекування свого образу й певною мірою самосприйняття. Такі знімки опосередковано оживлюють історичний контекст і перебування в ньому фотографованої особи, включають у себе історичні умови, за яких ці фотографії були зроблені, “за яких вони відбулися”.

Серед репортажних знімків М. П. Бажана можна виділити інформаційні фото (однозначні, максимально лаконічні у зображувальному сенсі, переважно протокольні знімки засідання Верховної Ради, уряду, письменницькі з'їзди); подієві

(задокументована участь поета у значних подіях: всенародних святах, творчих декадах, ювілейних заходах); ситуаційні фотографії (письменник знятий у якійсь окремій ситуації: обговорення в кулуарах, дружня бесіда під час виставки тощо). У ситуаційній фотографії акцент робиться не на процесі, а на його внутрішньому наповненні, не на фіксації того, що відбувається (зовні ситуація може бути абсолютно незначною), а на його змісті. Важливо не лише те, що відбувається перед камерою, а й те, що побачив фотограф і як він це розкрив (через міміку, жести, вирази облич, пози – рівень стосунків, настрої, атмосферу).

Репортажні портрети М. П. Бажана представлені “подієвим” портретом – М. П. Бажан, знятий на фоні значної події; портретом-“моментом”, у якому фотограф прагнув вловити і зафіксувати характерний мимовільний жест, погляд, випадковий рух, з яких постає динамічний, нешаблонний цілісний образ; портретом в інтер'єрі, в якому предметний світ, предметне оточення сприймається як продовження особистості. Найчастіше повторюваною характеризуючою деталлю в портретах Миколи Бажана є книга. Зустрічаємо зображення Миколи Платоновича в оточенні книжкових шаф, стелажів, різноманітних видань, із різними книгами. Книга як фотопортретна деталь покликана підкреслити, наголосити на книгоцентричності поета, візуалізувати особистісну сутність Миколи Бажана як “людину книги”, людину високої книжної культури.

М. П. Бажана зафіксовано в різних жанровидових формах кінодокументалістики. В архівній кінотеці зберігається як кіно-телепубліцистика (документальні фільми, присвячені митцю), так і подієво-хронікальна, кінолітописна документалістика (сюжети із кіножурналів “Радянська Україна”, “За Радянську Україну”, “Україна сьогодні”, окремі кіно- і телесюжети для оперативного інформування глядачів). Остання група є досить чисельною і різноманітною за тематикою. Умовно вона окреслюється 1939 – 1983 рр. Найбільш ранніми кінодокументами у фонді ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного, на яких зафіксовано М. П. Бажана, є сюжети із кіножурналу “Радянська Україна” за 1939 рік: “Пам’ятник Великому Кобзарю” (січень, 1939 р., № 4., од. обл. 28) – М. П. Бажан у складі урядової комісії приймає скульптуру Т. Г. Шевченка для пам’ятника поетові в Києві в майстерні скульптора М. Г. Манізера (м. Ленінград); “Привітання українського народу” (березень, 1939 р., № 26, од. обл. 47) – митець виступає з вітальним словом від українського народу на XVIII з’їзді ВКП(б) (м. Москва). Найпізнішим є сюжет Республіканської студії телебачення “Похорон М. П. Бажана” (листопад, 1983 р., од. обл. 9341) – прощання з поетом у Клубі управління справами Ради Міністрів УРСР. Окрему групу кінодокументів становлять сюжети про вшанування пам’яті та відзначення ювілеїв митця, наприклад: “До 80-річчя від дня народження М. П. Бажана” (1984 р., од. обл. 10735) – урочисті збори, присвячені вісімдесятиріччю митця; “До 80-річчя Миколи Бажана” (1984 р., од. обл. 9581) – мітинг із нагоди відкриття меморіальної дошки на будинку № 5 по вул. Репіна (зараз вул. Терещенківська), де жив і працював поет.

Основа хроніки – констатація факту, фіксація на плівку реальних подій. “Кінофакт фіксує зовнішній зв’язок речей і явищ в їхній природній просторово-часовій послідовності”⁵. У хронікальних кінодокументах дуже часто екранне зображення говорить саме за себе, без жодних дикторських підказок або незважаючи на чи всупереч дикторському тексту. На плівці раз по раз виринають живі відблиски людської долі, почуття й емоції, поведінкові особливості в різних умовах і ситуаціях, у різні періоди життя і діяльності зображуваної особи. Ігор Беляєв наголошує, що “кінофакт багатозначний”⁶ і легко піддається подальшому використанню в публіцистичній і навіть образній конструкції.

Багатозначна природа хронікально-документального матеріалу й тематична різноплановість змістового наповнення кіносюжетів, які стосуються М. П. Бажана, дозволяє, на нашу думку, виділити ряд інтерпретаційних проєкцій життя й діяльності митця в світлі вище вказаних кінодокументів. А саме: творча та культурно-громадська діяльність М. П. Бажана (виступи на вечорах, присвячених класикам української та світової літератури, засіданнях творчих спілок та громадських організацій (наприклад: од. обл. 392, 5561, 6542, 6522, 7834), роботі

Шевченківського комітету (од. обл. 3418, 4086), функціонуванню УРЕ (од. обл. 3560, 3728, 3383); державно-громадська діяльність, участь у державних заходах різного рівня, роботі Верховної Ради України (наприклад: од. обл. 124, 329, 212, 457, 434, 521); вписаність М. П. Бажана в тоталітарний контекст і ракурси зображення поета в радянській кіноперіодиці як засобові інформації й пропаганди (наприклад: од. обл. 144, 2593, 169, 183, 4099, 7406).

З погляду дослідження особливостей створення кінообразу М. П. Бажана і висвітлення в кінодокументах компонентів просопографічного опису особистості митця цікавими є документальні фільми “Микола Бажан: життя, дороги, роздуми” (“Укркінохроніка”, 1976 р., режисер О. С. Якимчук, од. обл. 7483) та “Микола Бажан” (“Укркінохроніка”, 1981 р., режисер А. О. Слісаренко, од. обл. 8829). Обидві стрічки містять хронікальні кадри, численні фотоматеріали, інтерв’ю й роздуми письменника, розповіді про Миколу Бажана, його друзів і колег. В обох фільмах у різній мірі наявні такі просопографічні елементи, як: зовнішній вигляд митця в різні періоди, інформація про родинний соціум, представлено сферу його професійної діяльності, особистісно-людських взаємин, участь у суспільно-політичному житті. Зіставлення прийомів і принципів конструювання образу митця й організації екранного матеріалу в обох стрічках виявляє рецепційну динаміку, рух від фільму до фільму за ускладненням, нарощення багатогранного соціально-психологічного портрета М. П. Бажана, прагнення відобразити в відомому діячеві живу людину, а не лише традиційно формалізовану датами і заслугами постать.

У ряді кінодокументів, присвячених українським письменникам, є кадри із роздумами Миколи Бажана про творчість своїх колег, сучасників, класиків української літератури (“Солдат миру” (О. Корнійчук), од. обл. 6003; “Олесь Гончар. Штрихи к портрету”, од. обл. 8801; “Павло Тичина”, од. обл. 8869; “Юрій Смолич. Рассказ о непокое” од. обл. 8812; “Леся Украинка и Грузия”, од. обл. 11532). Ці кінофрагменти містять значний інформаційний потенціал, оскільки характеризують не лише героя оповіді, а й оповідача Бажана.

Архівна колекція фонодокументів із виступами М. П. Бажана кількісно невелика, але досить різноманітна. Аудіозаписи є не тільки одним із джерел інформації про участь митця в тих чи інших подіях, а й засобом фіксації його мовлення, що є цінним матеріалом для характеристики особистості.

За формою організації записаного матеріалу наявні хронікальні записи подій, виступи, інтерв’ю, участь у радіопрограмах; за місцем запису – студійні, позастудійні та трансляційні записи. Серед фонодокументів можна виокремити три змістові групи:

а) виступи М. П. Бажана на з'їздах письменників УРСР та конференціях (наприклад, на VI з'їзді письменників УРСР, 20 травня 1971 р. (од. зб. М-6288, од. об. 18266); на VII з'їзді письменників УРСР, 14 березня 1976 р. (од. зб. М-9386, од. об. 21908), доповідь “Світове значення творчості Т. Г. Шевченка” на X Шевченківській конференції, 28 травня 1961 р. (од. зб. М-6386, од. об. 18298);

б) розповіді про письменників та виступи на творчих і ювілейних вечорах українських і зарубіжних митців (наприклад, розповідь про творчість грузинського поета Іраклія Абашидзе, 10 січня 1973 р. (од. зб. М-23306, од. об. 10256), виступ на вечорі, присвяченому 100-річчю В. Стефаника, 8 грудня 1971 р. (од. зб. М-9907, од. об. 22933). Збережено також записи М. П. Бажана про Т. Шевченка, Лесю Українку, О. Гончара, П. Тичину, М. Рильського, Шота Руставелі, А. Міцкевича, Д. Гурамішвілі та ін.;

в) авторське читання власних творів у різні роки: “Максиму Рильському” (1970 р., од. зб. М-6220, од. об. 18237), уривки з поеми “Данило Галицький” (1979 р., од. зб. КД-93, од. об. 715), поезії з циклу “Нічні роздуми старого майстра” (1979 р., од. зб. КД-93, од. об. 717), “Вальс Сібеліуса в Ленінграді” (од. зб. М-15094, од. об. 32659).

Огляд аудіовізуальних документів доводить, що вони мають незаперечний інформаційний потенціал у дослідженні культурно-громадської, державницької та літературної діяльності М. П. Бажана. Цей вид історичних джерел, синтезуючи зображувальну, знакову і звукову інформацію, творить візуально-звуковий простір пам'яті й водночас виступає однією із форм збереження пам'яті про письменника.

¹ *Гамсахурдіа К. С.* Фемида України / К. С. Гамсахурдіа // Гамсахурдіа К. С. Собрание сочинений: в 8-и т. Перевод с грузинского. – Тбилиси, 1981. – Т. 7. – С. 34.

² Розстріляне відродження: Антологія 1917–1933 / Упоряд. Ю. Лавріненко. – Київ: Смолоскип, 2004. – 992 с. – Режим доступу <http://ukrkniga.org.ua/ukrkniga-text/87/24/> – Назва з екрану.

³ *Голобородько Я.* Поет як символ зміни епох. Життєві й творчі устремління Миколи Бажана / Ярослав Голобородько – Режим доступу http://ukrlit.ucoz.ua/publ/b/bazhan_mikola/poet_jak_simvol_zmini_epokhstattja/39-1-0-163 – Назва з екрану.

⁴ *Барт Р.* *Сmera lucida.* Коментарий к фотографии 2 / Ролан Барт. – М., 1997. – С. 113.

⁵ *Беляев И. К.* Спектакль документов: Откровения телевидения / Игорь Константинович Беляев – М.: ЗАО “Издательский дом Гелиос”, 2005. – С. 108.

⁶ Там само. – С. 108.

М. П. Бажан (зліва) і О. П. Довженко. м. Валуйки Белгородської області (РРФСР), 1943 р.

ЦДКФФА України ім. Г. С. Пиєничного, од. обл. 0-196007.

Письменники, учасники пленуму Спілки письменників України: (зліва направо) Бажан М. П., Катаєв В. П., Соболев Л. С., Тихонов М. С. м. Київ, 1946 р.

ЦДКФФА України ім. Г. С. Пиєничного, од. обл. 0-23609.

М. П. Бажан виступає на мітингу в Спілці письменників України
. Київ, 3 вересня 1953 р.
ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного, од. обл. 0-48159.

Академік АН УРСР
М. П. Бажан за роботою.
Київ, 1960-і рр.
*ЦДКФФА України
ім. Г. С. Пшеничного,
од. обл. 0-182261.*

Голова Республіканського Шевченківського ювілейного комітету, поет М. П. Бажан і народна артистка СРСР Н. М. Ужвій покладають вінок до пам'ятника Т. Г. Шевченку в день 150-річчя з дня його народження. Київ, 9 березня, 1964 р.
ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного, од. обл. 0-106579.

Президія об'єднаного пленуму правління Спілки письменників України та Спілки письменників СРСР. Перший зліва – П. Т. Тронько, 5-й- О. О. Сурков, виступає М. П. Бажан. Київ, 27 травня, 1964 р.
ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного, од. обл. 0-92548.

М. П. Бажан (зліва) та індійський філолог Чаттерджі Суніті Кумар на Міжнародному форумі діячів культури, присвяченому 150-річчю з дня народження Т. Г. Шевченка. Київ, 29 травня, 1964 р.

ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного, од. обл. 0-106481.

М. П. Бажан – український поет, перекладач, академік АН УРСР, лауреат державних премій СРСР. Київ, 1967 р.

ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного, од. обл. 0-108970.

М. П. Бажан (зліва) і народний художник УРСР М. П. Глушенко під час відкриття виставки творів італійського художника Д. Оміччолі. Київ, 25 вересня, 1970 р.
ЦДКФФА України ім. Г. С. Пиєничного, од. обл. 2-107445.

М. П. Бажан (третій зліва) в перерві між засіданнями ІХ сесії Верховної Ради УРСР 9-го скликання. Київ, грудень, 1978 р.
ЦДКФФА України ім. Г. С. Пиєничного, од. обл. 0-200611.

М. П. Бажан –
український поет,
перекладач,
академік АН УРСР.
Київ, березень, 1982 р.
ЦДКФФА України
ім. Г. С. Пшеничного,
од. обл. 0-154601.

На примере документального массива ЦГКФФА Украины им. Г. С. Пшеничного проанализирован информационный потенциал аудиовизуальных документов как одного из источников изучения культурно-общественной, государственной и литературной деятельности украинского писателя М. П. Бажана.

Ключевые слова: М. П. Бажан; социокультурный контекст; украинская литература; аудиовизуальные документы; киносюжет; фотодокумент; аудиозапись.

The article considers the meaningful and informative potential of audio and visual documents as a source for research of the cultural and social, state and literary activities of M. P. Bazhan, the Ukrainian writer, on the documents of the Central State Archives of Audio and Visual Documents of Ukraine named after H. S. Pshenychnyi.

Key words: M. P. Bazhan; social and cultural context; the Ukrainian literature; the audio and visual documents; the cinema story; the photographic document; the audio record.